

Ternerne og flere laa rugende. Det begyndte med Regn 9 Juni; 10 Juni blæste det stærkt op, og Natten til 11 Juni kom Stormen. Da steg Vandet i den Grad, at alt blev oversvømmet, baade Værnengene og Tipperengene; det hele stod som et aabent Hav. Kun de faa høje Banker viste sig senere at være gaaet fri. Det var et frygteligt Syn. H. Jepsen skriver: »Nu har jeg været Opsynsmand paa Tipperne siden 1896 og har kendt Forholdene i ca. 50 Aar, men aldrig har jeg set Mage eller anet, at jeg nogen- sinde skulde faa saadant at se«. Straks efter at Vandet var sunket og Sandene igen farbare, tog H. Jepsen derover, og overalt viste Ødelæggelsen sig. Det før saa frodige og kraftige Græs var nu gulnet og visnede bort; de store, jævne Flader glimrede i Solen, thi et fint Lag Salt havde Vandet efterladt sig, og det dækkede alt. Og Strandkanten paa Tippeternes Østside vidnede bedst om Ødelæggelsen paa Fuglelivet. Her laa Æg og Unger imellem hinanden i store Mængder, og Andereder, endnu fyldte med Æg, var løftet op og drevet omkring. »Det var et grufuldt Syn«, skriver H. Jepsen, »al Fugleynglen paa Tipperne, baade Æg og Unger, var ødelagt; havde De set det med Deres egne Øjne, da vilde De græmme Dem«.

Saaledes var Beretningen derovre fra, og der er jo intet yderligere at tilføje. Men sørgeligt er det, at det skulde gaa vort berømte Fuglefristed »Tipperne« saa ilde.

SLÆGTENS SIDSTE.

AF

GERHARD HEILMANN.

Atter er et sørgeligt Dødsfald indtruffet i Fugleverdenen. Den sidste Vandredue (*Ectopistes migratorius*) døde i Cincinnatis zoologiske Have den 1 September 1914 Kl. 1. Det er et højtideligt Øjeblik, naar den allersidste af en Slægt forsvinder fra Jordens Overflade for aldrig mere at vise sig der igen. Arten er dermed udslettet af vor Klodes Fauna.

Haven var oprindeligt i Besiddelse af otte Vandreduer, men disse døde lidt efter lidt, uagtet de ynglede, og »Martha« var den sidste — det var nemlig en Dame. Hun døde rimeligvis af Al-

derdom, efter at have henlevet 29 Aar i bedste Velgaaende — »comfortably«, som Havens Bestyrer, S. A. Stephan, udtrykker sig.

Den hedengangne overgaves til Smithsonian Institution i Washington for at udnyttes af Videnskaben. Her blev den fotograferet fra forskellige Sider af Dr. R. W. Shufeldt, som ogsaa har undersøgt Kroppen og senere har givet en anatomisk Beskrivelse deraf (»The Auk«, Januar 1915); Skindet findes nu udstoppet i Nationalmuseet.

Professor C. O. Whitman i Chikago har gjort sit yderste for at frelse Vandreduen fra Udslettelse, men alt har været forgæves. Han begyndte med et enkelt, frisk indfanget Par, og det lykkedes ham i 25 Aar at opretholde en lille Flok af disse Fugle. Men da det efter den Tid viste sig umuligt at skaffe nye Individier udefra, virkede Indavlen saa stærkt, at Antallet atter i høj Grad mindskedes. Han forsøgte nu at krydse Fuglene med Ringduer, hvilket ogsaa lykkedes, men Bastarderne var ufrugtbare, og efterhaanden døde de alle.

Vandreduen var den eneste Art af Slægten *Ectopistes*. Skellet er uden Særpræg; den er saa typisk en Due, som man vel kan ønske sig, siger R. W. Shufeldt (»Osteology of the Passenger Pigeon« i »The Auk«, Juli 1914). Af Brystben og Forlem kan tydeligt aflæses Fuglens overlegne Flyveævne. Vandreduens Hovedfarve var skiferblaat, dens Iris og Fod stærkt røde; dens mest fremtrædende Ejendommelighed var den meget lange Hale, hvis midterste Fjer var de længste.

Vi hører allerede om den henimod Slutningen af det syttende Aarhundrede (»Voyages du Baron de la Hontan dans l'Amerique septentrionale«, Amsterdam 1705), da store Sværme plyndrede Kolonisternes Afgrøde nær ved Montreal, saa at en Biskop maatte ud for at bortmane disse Djævelens Udsendinge ved at stænke Vievand efter dem.

Endnu for en Menneskealder siden fandtes Vandreduen i Flokke paa Millioner. Den var i Stand til at flyve med en saa overordentlig Hurtighed, at den tilbagelagde 300—400 engelske Mil i mindre end 6 Timer eller en Mil i Minutet. Audubon, som vel er den, der har beskrevet denne Dues Liv mest indgaaende, fortæller bl. a., at en af dens Sovepladser i Kentucky var over 3 (eng.) Mil bred. Han ankom dertil to Timer før Solnedgang og traf en Masse Mennesker med Vogne og alle Slags Vaaben; 300 Svin var drevet hid for at mæskes med Duekød —

overalt laa der Hobe af nedlagte Fugle. Deres Ekskrementer bedækkede Jorden i flere Centimeters Højde saa tæt som Sne. Knækkede Træer og Grene saas i Mængde.

Solen gik ned, og endnu havde der ikke vist sig en eneste Due, men hele den bevæbnede Folkeskare stod beredt og stirrede mod den klare Himmel, der lyste mellem Træernes Kroner. Pludselig lød Raabet: »Nu kommer de!« Og de kom —, med en Drønen, som naar en Snestorm bruser gennem Rigningen paa et Skib. Tusinder af Duer blev hurtigt slaaet til Jorden med Stokke, men uafbrudt kom der nye Flokke paa Tusinder og atter Tusinder, saa at ethvert Træ, enhver Gren var tæt besat. Grene knækkede under Fuglenes Vægt, faldt bragende ned og dræbte Hundreder af Duer, der sad nedenunder; hele Klumper af dem styrtede til Jorden. Imidlertid havde Folkene antændt Baal rundtomkring, og et ligesaa mærkeligt som grufuldt Skue-spil udfoldede sig nu for Audubons Blik. Støjen var saa stærk, at Menneskestemmer fuldstændigt tabte sig deri; Affyringen af Bøsserne mærkedes kun ved Glimtet.

Det blev efterhaanden Midnat, men stadigt kom der flere Duer flyvende til, og Nedsablingen vedvarede hele Natten. Henimod Daggry aftog Larmen, men længe før man endnu kunde se noget tydeligt, begyndte Duerne atter deres Rejse; ved Solopgang var de alle borte igen. Nu hørte man de forskellige Dyrestemmer, Ulve, Ræve, Los, Kuguar, Bjørne og Pungdyr, medens en Mængde Rovfugle sledes om Byttet. Folkene opsamlede de døde, døende og anskudte Duer, der ophobedes i store Dynger; endelig fortærede Svinene de sidste Rester.

Ganske det samme Slagteri gik ogsaa for sig paa Ynglepladserne. Saasnart Ungerne var nogenlunde udvoksne, drog Befolkningen fra de omliggende Egne hid og slog sig ned paa Stedet, idet de medbragte Vogne, Senge og Kogekar. De Træer, som var tættest besatte med Reder, fældede man ganske simpelt, og Ungerne dræbtes i Millionvis. Ogsaa her anvendtes en stor Del af dem til Svinefoder; Tusinder af de døde Kroppe laa dog paa Jorden og raadnede.

Denne Ødelæggelse fortsattes fra Aar til Aar, men Audubon nærer alligevel ingen Frygt for deres Udryddelse. Han skriver: »Naar man ikke er kendt med disse Fugle, vil man ganske naturligt slutte, at en saa forfærdelig Ødelæggelse snart maa gøre Ende paa Arten. Men ved lang Tids Iagttagelse har jeg overbe-

vist mig om, at det eneste, der vil kunne fremkalde en Aftagen, er den gradvise Formindskelse af vore Skove, thi Duerne fire-dobler ikke sjældent deres Antal hvert Aar, eller i det mindste fordobler de det«. Desværre tog den udmærkede Forsker ganske fejl i dette, thi Amerika rummer endnu uhyre Strækninger af Urskov, men der er ingen Vandreduer mere tilbage. Det er aabenbart ogsaa først de sidste 30 Aar, der har gjort det af med dem, thi endnu i 1872 saa R. W. Shufeldt i Connecticut saa mægtige Flokke af disse Duer, at de formørkede Solen, idet de drog forbi, og Bøsserne knaldede uafbrudt i adskillige Dage. Der er forlængst budt 1000 Dollars for en Rede med Æg, og et godt Skind vil rimeligvis snart blive lige saa meget værd.

Meget har været skrevet om Grunden til Vandreduernes »mystiske« Forsvinden. Man har tænkt sig Udbrud af epidemiske Sygdomme imellem dem, eller man har paastaet, at de paa deres Rejse over den meksikanske Havbugt er bleven tilintetgjorte af svære Uvejr, og Skibskaptajner skal have iagttaget store Skarer af disse Duer, der var saa udmattede af Kulde og Modvind, at de ufejlbarligt maatte gaa tilgrunde. Noget lignende berettes fra Øvresøen, hvor en Dampskibskaptajn vil have set talløse Masser af Vandreduer, der af Sne, Isslag og Storm blev kastede ned i Vandet, saa at en Stribe af døde Duer strakte sig milevidt.

Det er sandsynligt, at en Del af Duerne er omkommet paa denne Maade, men iøvrigt er der ikke nogetsomhelst mystisk ved deres Forsvinden, saaledes som man har villet give det Udseende af. Skylden for deres Tilintetgørelse ligger alene hos det Rovdyr, som er det værste og mest graadige af alle, nemlig Mennesket, denne Pattedyrklassens Topfigur, der i Kraft af sin overlegne Hjerneudvikling har formaaet at gøre sig til »Skabningens Herre«, og som nu benytter sin Magt til hensynsløst at nedsable sine Medskabninger, ja ligefrem finder en Fornøjelse deri. Man har nødtigt villet tilstaa Sandheden og søgt at bortforklare den paa forskellig Maade. Men de systematiske Ødelæggelser paa Sove- og Ynglepladserne formaar ingen Fugl i Længden at modstaa; man høre blot, at der f. Eks. i 1869 fra Byen Hartford i Michigan bortsendtes henvend tolv Millioner (11,880,000) af disse Duer.

I Oktoberhæftet af Maanedsskriftet »Outing« findes den Meddelelse, at en Tømmerhugger har set en Flok Duer i Juli 1914

i et af Staten Oregons Skovdistrikter. Nærmere Angivelse af Fuglens Art mangler dog, og Manden synes uvidende om, at der er udlovet 5000 Dollars til den, der kan give Underretning om et ynglende Par Vandreduer, for at dette kan blive fredet.

Nordamerika har i det sidste Aarhundrede allerede mistet mange Fuglearter. Gejrfuglen (*Alca impennis*) fandtes paa Newfoundland's Kyst, Labradoranden (*Camptolaemus labradorius*) paa Labrador, hvor den var Genstand for en ubarmhjærtig Forfølgelse i Yngletiden; det sidste Eksemplar blev dræbt i 1855. Samme Skæbne havde i 1852 den store, smukke Skarv (*Phalacrocorax perspicillatus*) paa Beringsøerne, og Eskimospoven (*Numenius borealis*), hvis Kød var meget velsmagende, udryddedes vistnok i 1911. Den lille nydelige Karolinapapegøje (*Conuropsis carolinensis*) findes næppe heller mere blandt de levendes Tal; den faldt for Fjerjægernes Bøsser. Tager man Mellemamerika med, stiger Tallet meget stærkt. Alene paa St. Thomas og St. Croix er otte Fuglearter udryddede, og en af de faa overlevende, en Kilehaleart (*Conurus pertinax*), var allerede for 25 Aar siden indskrænket til en enkelt Bjærgtop paa St. Thomas, saa den er rimeligvis nu aldeles forsvunden. Paa Øerne Guadeloupe og Martinique har Kolonisterne gjort Ende paa seks Arter af Papegøjer alene. — Hundreder af Fuglearter staar desuden lige ved Grænsen af Tilintetgørelse. Derimod har Spurven, som man i 1850—54 var saa taabelig at indføre i Nordamerika, bredt sig ganske overordentlig stærkt, og den truer med at fortrænge adskillige indfødte Fuglearter.

Man kan derfor ikke undre sig over, at R. W. Shufeldt ser meget mørkt paa Fuglenes Fremtid. Efter hans Mening vil saa godt som alle være udryddede i Løbet af dette og det næste Aarhundrede. Og der vil kun blive de ganske faa Arter tilbage, som Mennesket mere eller mindre har gjort til Husdyr («Vildt»). Deres Yngel er prisgivet, fordi de er æglæggende og ingen sikre Tilflugtssteder har. Deres Kød og deres Fjer efterstræbes uden Barmhjærtighed; alene ved at flyve mod Telegraftraade, Fyrtaarne o. lign., dræbes der Tusinder aarligt. Og naar en Art er nær ved at forsvinde, stiger Eksemplarerne stærkt i Pris, hvorved dens endelige Udsltelse hurtigt hidføres.

Lad os sende en Tanke ud gennem Aarenes Millioner, helt ned til den uendelig fjærne Tid, da Oldfuglen endnu ikke eksisterede, da de første ubehjælpsomme Forsøg paa at hæve sig

op i den klare Luft blev gjort af lidet fugleagtige Væsner, der endnu helt bar Præget af deres lavere Fortid. Og lad os forsøge atter at lede Tanken ganske langsomt tilbage gennem denne uhyre Række af utalte Aar, saa at vor Fantasi dvæler ved de enkelte smaa, næsten umærkelige Fremskridt, der lidt efter lidt ligesom lod Fugleklassen træde ud af Svøbet, lod den udfolde sig i rig og sjælden Mangeartethed, til vidunderlige Finheder i Bygning, Farveskønhed og Formpragt, med overlegen Luftsvæven, med Sansorganer af en uovertruffen Skarphed, i en Rigdom af særprægede Arter, udmærkede ved Bygningskunst, Sang og Dans. Hvor meget ligger der ikke bag denne næsten eventyrlige Udvikling af Fylde, Kraft, Skønhed, Sollængsel og Livsglæde, saa at alene Tanken derom formaar at varme vort Hjærte, hvor meget mere da ikke Fuglene selv! — Og alt dette er fordømt til Ødelæggelse i saa faa Aar, at de er som intet at regne i Forhold til den lange Tid, der medgik til Frembringelsen. Ethvert Menneske med blot nogen Følelse for Naturen kan kun tænke paa dette med dyb Sorg. En Verden uden Fugle!

SORT IBIS (PLEGADIS FALCINELLUS).

G. Scholten skød 3 November 1914 paa Agnø i Sydvestsjælland et Stykke af denne sydlige, her i Landet kun med Aaringers Mellemrum trufne, Art. En nærmere Rédegørelse for de Forhold, hvorunder Fuglen blev truffet, vil komme i »Nyere Meddelelser om danske Fugle« i dette Tidsskrifts næste Aargang.

AFDØD ORNITHOLOG.

En af Europas mest kendte og virksomme Ornithologer, Otto Herman i Budapest døde 27 December 1914 i en Alder af 80 Aar. En nærmere Omtale af den Afdødes Virken vil findes i næste Hefte.
